

A KÖZGYŰJTEMÉNYEK ORSZÁGOS FŐFELÜGYELŐJÉNEK FELÜGYELETE ALATT ÁLLÓ KÖZGYŰJTEMÉNYEK MŰKÖDÉSE 1938-BAN.

Az elmúlt év folyamán történt események sorában mindenekelőtt arról kell megemlékeznünk, hogy a húsz évig cseh megszállás alatt volt *Felvidék* egy része fölszabadult s visszatért az anyaországhoz. Ez az örvendetes fordulat gyűjteményhálózatunknak is gyarapodását jelenti. A hazatérő muzeális gyűjtemények jelentősebbjei elszakíttatásuk előtt keletkeztek, magyar alapításúak, mint például a kassai, komáromi, rimaszombati, munkácsi. A visszatért könyvtárak egy része a cseh-szlovák uralom alatt a korábbi népkönyvtárakból vagy más eredetű gyűjteményekből általában községi (városi) intézménnyé szerveztetett, a felvidéki magyarság éberségéből fokozatosan továbbfejlődött s eredményesen működött, szinte kivétel nélkül magyar vezetéssel. Ezzel szemben a muzeális gyűjtemények nagyjában azon a szinten maradtak, ahol a cseh megszállás találta őket. Ez érthető; mert míg a könyvtár állománya, az olvasni vágyók ellátása könyvtárpolitikával irányítható, a Felvidék multja, régészeti, történeti és művelődéstörténeti jellege irányíthatatlan, mert meg nem változtatható; ez a jelleg pedig ezer év óta elsősorban magyar. — A felvidéki gyűjtemények számbavétele után esedékessé válik az 1929. évi XI. tc.-nek itteni végrehajtása is s ezzel a közgyűjteménnyé nyilvánításra alkalmas egységeknek közgyűjteményi hálózatunkba illesztése. Erre nézve az 1939. év folyamán szándékom előterjesztést tenni, amikor az összes számbavehető gyűjteményekről is jelentést fogok tenni az intézeti jelentések és személyes tapasztalatok alapján.

A felügyelet alatt álló közgyűjtemények körében, mint korábban is, a főfelügyelőségnek az volt a törekvése, hogy tovább

szorgalmazza azokat a követelményeket, amelyeket az 1929. évi XI. tc. a közgyűjteményektől megkíván a jelentőség, rendezettség, anyagi ellátottság, megfelelő elhelyezés és személyzet tekintetében. Jelentőségük, ha szerényen is, az újabb szerzeményekkel s a nemzeti nagy közgyűjteményekkel való együttműködésük révén emelkedett, rendezettségük is halad a nyilvántartásbeli hátralékok feldolgozásával, a raktári és kiállítási anyag különválasztásával, a karbantartás fokozottabb gondosságával. Több helyen tervben van a helyiségek szaporítása, egyes gyűjtemények (pl. a könyvtár) kitelepítése, raktárhelyiségek biztosítása. Az anyagi ellátottság csak kivételesen kedvező, több helyen inkább hanyatló; a személyzet tudományos és muzeális képzettsége tekintetében még sok a kívánnivaló; több helyen a gyűjtemények szolgálata csak mellékfoglalkozás s így ha a gyűjtemény gondozója egyébként minden tekintetben megfelelő volna is, csak félelmeberként szolgálhatja intézete érdekeit. A közgyűjtemények tudományos képzettségű tisztviselőkkel ellátása egyike a legsürgősebb teendőknél.

Fokozatosan megvalósul a raktári és kiállítási anyag szétválasztása s a mindent kiállító raktárszerű, elavult forma megszüntetése, bár ez a törekvés a helyi közönség s gyakran az intézeti vezető ellentmondásával is meg kell, hogy birkózzék.

A főfelügyelőség a személyes tárgyalásokon, látogatásokon kívül 360 ügyiratban intézte el azokat az ügyeket, amelyeket az 1929. évi XI. t.-c. a hivatal hatáskörébe, illetőleg ügykörébe utal, továbbá a Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsába és a hatóságok részéről szakkérdésekben hozzá utalt ügyeket. Felülvizsgálta a közgyűjtemények munkatervét és jelentését s ezekre megtette észrevételeit, irányító utasításait. A főfelügyelő, valamint a közgyűjteményügyi országos előadó több közgyűjteményt meglátogatott, egyeseket több ízben is. A főfelügyelőséget minden tevékenységében a közgyűjtemények egymásközötti s a Magyar Nemzeti Múzeummal való harmonikus együttműködése érdekeinek szolgálata vezette.

Szívesen ápolta az érintkezést azokkal a közgyűjteménnyel nem nyilvánított gyűjteményekkel is, amelyek az érintkezést tanács, irányítás végett keresték s egyeseket ezek közül is meglátogatott; így több ízben a sümegi és keszthelyi gyűjteményeket, amelyeknek egyesítése folyamatban van. Sokat foglalkoztatta a

keszthelyi múzeum épületének és berendezésének befejezése, az erre vonatkozó tervezések, költségvetések és egyéb szükségletek; muzeális anyag revíziójára, részben leltározására, a berendezés előkészítésére két tudományos képzettségű szakembert is kiküldött ideiglenes alkalmazottként. A hazatért gyűjtemények közül a főfelügyelő a közgyűjteményügyi országos előadó kíséretében a múlt év folyamán meglátogatta a komáromi, kassai, ungvári és rimaszombati muzeális és könyvtári gyűjteményeket.

Az egyes közgyűjtemények állapotáról a következőkben adok áttekintést.

1. *Balassagyarmat.* A Nógrádvármegyei Nagy Iván Múzeum vezetője DR. FÉNYES DEZSŐ. A múzeum épületén, berendezésében említésre méltó változás nem volt. A könyvtár leltározása folyamatban van, a könyvduplumjegyzék elkészült. A fényképgyűjtemény jól meghatározott, de nincs leltárba iktatva. A leltározatlan levéltári anyag a múzeumi szabályrendelet szerint a vármegyei levéltárnak lesz átadandó. A múzeum fenntartásához Nógrád vármegye 3000, Balassagyarmat város 2378 pengővel járult. A költségvetés összege 5619 pengő. A törzsállomány 24.307 tárgy. A gyarapodás az év első felében 631 tárgy; a második félévi gyűjtés még leltározatlan. A fényképgyűjtemény állománya mintegy 10.000 darab, a *könyvtáré* mintegy 30.000 kötet. Lényeges belső munka a könyvtár újrendezése s a könyvtári duplumanyag jegyzékbe vétele volt. A múzeumot 6768 egyén látogatta; a könyvtár rendezetlensége miatt zárva volt. A személyzet a vezetőn kívül: egy beosztott vármegyei kiegészítő munkaeö és egy altiszt.

2. *Debrecen.* Debrecen város Déri-Múzeuma és közművelődési könyvtára igazgatója DR. SÖREGI JÁNOS. Az épületen végzett berendezésekre szükséges munkák és szükségletek költségeire 5604 pengőt fordítottak. A nyilvántartások rendben vannak, egyébként átmenetben a régi rendszerről az újra; fényképes cédulakatalógus a múzeumban is munkában van. Leltározatlan anyag nincs. Debrecen város a kettős intézmény fenntartására 41.348 pengő költségfedezetet nyújtott, amelyből 1200 pengő állami segély. A múzeum és könyvtár saját bevétele 4109 pengő volt. A könyvtár törzsállománya 30.769 darab, a kettős intézeté összesen 67.384. Az évi gyarapodás a könyvtárban 1313 darab, a kettős intézetben együtt 2315. DÉRI GYÖRGY ezredes néprajzi gyűjteményének ajándékozási ügye folyamatban. Néprajzi, történeti, régészeti, természetrajzi gyűjtést DR. SÖREGI igazgató, DR. LÜKÖ ÖR és DR. BALOGH gyakornok több ízben végzett. Elkészült az új múzeumi vezetőkönyv, amelynek munkáját egyes kiállítási csoportok átrendezése elő-

zött meg. A jelentés az egyetemi régészeti, történelmi, nyelvtudományi és állattani intézeteivel folyt eredményes összeköttetésekről ad számot. A múzeumot 49.550 egyén látogatta meg, akik között 10.506 volt a fizető. A könyvtár olvasótermében 28.037-en olvastak, a könyvkölcsönzöt 52.284-en használták; az olvasóterem és kölcsönző forgalma 74.692 kötet volt. Az igazgatón kívül a múzeumban egy őr, egy gyakornok-napidíjas és szellemi szükségmunkás és két altiszt dolgozott; a *könyvtárban* három napidíjas és egy szolga.

3. *Győr*. A Városi Közkönyvtár vezetője DR. BAY FERENC városi főlevéltáros. A könyvtár elhelyezése nagyon szűkös, a megértő gondoskodás új férőhelyről még mindig hiányzik. A nyilvántartás teljes rendben van. A dologi kiadások összege, ideértve a beszerzés tételeit is: 3060 pengő volt. A *könyvtár* saját bevétele tagdíjakból 1081 P 50 f. Könyvbeszerzésre 2400 pengőt fordítottak, kötésre 278 P 50 f-t. A törzsállomány 45.460 darab, az évi gyarapodás 3680, amiből 3259 ajándék. A vezetőn kívül a könyvtárban is dolgozik DR. LENGYEL ALFRÉD tb. levéltárnok, könyvtári segédtsízt. A helyben olvasók száma 411, a kölcsönzőké 8696, a kikölcsönzött művek száma 13.752.

4. *Kaposvár*. A Somogy megyei Múzeum-Egyesület múzeumának vezetője GÖNCZI FERENC ny. kir. tanfelügyelő. A gyűjtemények elhelyezésében változás nem volt. Összes bevétel: 3750 pengő. Leltározatlan anyag nincs. Törzsállomány 11.004 darab. Az évi gyarapodás 188 drb. Néprajzi gyűjtés három községben volt s 77 darab tárgyat eredményezett. Régészeti ásatás Ságváron történt a Történelmi Múzeum vezetésével, amelynek 111 darab tárgy volt az eredménye, továbbá egy őskeresztény kápolna és sírkamra maradványa, amelyet a Műemlékek Országos Bizottsága vett gondozásba. Jelentékeny belső munka volt a RIPPL-RÓNAI-féle képgyűjtemény revíziója, konzerválása. A látogatók száma 910 volt. A vezetőn kívül egy napidíjas és egy szolga állott az intézet szolgálatában.

5. *Kecskemét*. A Városi Múzeum igazgatója DR. SZABÓ KÁLMÁN, korábbi bevált gyakorlata, a kiállítási anyag időnkénti váltogatás elve szerint az elmúlt évben a honfoglaláskori anyagot rendezte újra. A személyzet javadalmazására 11.399 P, a gyűjtemények gyarapítására 1900 pengő fordított. A törzsállomány 41.617 darab, az elmúlt évi gyarapodás 350 darab. Ásatás 11 esetben volt. A látogatók száma: 2642. A személyzet az igazgatón kívül egy díjnok, egy laboráns, egy szolga, két kisegítő szellemi szükségmunkás.

6. *Miskolc*. A Borsod-Miskolci Múzeumegyesület múzeumának vezetője LESZIH ANDOR egyesületi titkár. A múzeumépület tatarozására 2362 pengőt, kiállítási szekrények, raktári berendezési tárgyak szerzé-

sére 1260 pengőt fordítottak. A kiállítás átrendezése folyamatban van. Az anyag leltározott, csupán az újabb szerzeményű muhi és diósgyőri ásott emlékek leltározatlanok, de ideiglenes jegyzékben ezek is nyilván vannak tartva. Az intézet költségvetésének összege: 13.720 pengő. A törzsállomány 76.619 darab, ebből a *könyvtáré* 19.209. A régiségtár gyarapodása 448, az éremtáré 138, a néprajzié 105, a könyvtáré 544. Jelentékenyebb gyűjtőút volt a cserépváralji, diósgyőri, ragályi és mezőkövesdi. LESZIH vezető megírta az avasi kőkori kovabánya és szerszámkészítő műhely monografiáját és a borsodmegyei szkíta leletekről szóló tanulmányát. A Szent István-hét alatt ideiglenes népművészeti kiállítást rendeztek. A múzeum látogatóinak száma — az átrendező munkák miatt — kevesebb, mint az előző évben, összesen 5154. *A könyvtárban* 5631 olvasó 8450 művet kért ki. A személyzet a vezetőn kívül: egy preparátor, egy könyvtárkezelő díjnok és egy altiszt.

7. *Nyíregyháza.* — A Szabolcsvármegyei Múzeum igazgatója KISS LAJOS. A törzsállomány 14.878 tárgy és 1160 szakkönyv. A tárgyi gyarapodás száma 1234. Régészeti ásatás 3 esetben, gyűjtőút 8 esetben összesen 17 napig volt; néprajzi gyűjtőút 8 ízben 32 napig, régi templomok vizsgálatára 11 nap; összes kutatónap: 69. *A vármegyei könyvtár* könyvtárosának nyugdíjba helyezése után a vármegye nem gondoskodott új könyvtári munkaerőről, hanem ezt a munkakört is KISS LAJOS igazgatóra bízta, aki revideálta a könyvtár egy részének katalógusát. A múzeumot 163 nyitási napon 2170 egyén látogatta meg. A személyzet egyedül az igazgatóból áll; altiszt nincs.

8. *Pécs.* A Városi Majorossy Imre-Múzeum megbízott vezetője DR. VÖRÖS MÁRTON városi főlevéltárnok. A belső berendezésben említésre méltó átalakítások és tatarozások: a néprajzi terem interieur-szerű kiképzése, néhány állvány és szekrény beszerzése, az összes régi szekrények, falak, ablakszárnyak újrafestése. Megfelelő raktárhelyiségekről még mindig nincs gondoskodás. A nyilvántartásban: befejeződött a *kézikönyvtár*, régészeti gyűjtemény és Zsolnay-féle kerámiai anyag leltározása, illetőleg katalogizálása. Egyéb gyűjtemények (kőtár, numizmatika, néprajz, fegyverterem, pécsi emlékek) leltározása folyamatban. Az intézet költségvetésének összege 18.576 pengő. A múzeum saját bevétele a 600 pengő állami segélyen kívül 2200 pengő. A törzsállomány — a folyamatban lévő leltározások miatt — jelenleg megállapíthatatlan. Az évi gyarapodás 493 darab, amelyből 89 darab a könyvtárra, 184 darab a régészeti gyűjteményre, 113 darab a numizmatikára, 5 darab a képtárra, 13 a néprajzi tárra esik. Ásatások a pécsi dómterén, a vágóhíd környékén és a Mecsekben voltak. A látogatók száma 1913 volt. A személyzet a megbízott vezetőn kívül egy tudományos képzettségű

ideiglenes alkalmazású régész-gyakornokból, két kisegítő alkalmazottból és egy altisztból állott.

9. *Sopron.* A Városi Múzeum vezetője LAURINGER ERNŐ gimnáziumi igazgató, tanügyi főtanácsos. A múzeum épületét 50.000 pengő költséggel tatarozták. Ennek befejezése után részben új rendezésben részesült a gyűjtemény. A Széchenyi-emlékek interieur-szerű kiállítással alakultak s hasonló keretbe kerültek az empire-táblabírókori emlékek. A személyi kiadások összege 4462 P, a dologiaké 11.467 P, az utóbbiból 3500 pengőt fordítottak vásárlásra és ásatásra. A törzsállomány 23.724 darab; az évi gyarapodás 553, amiből 390 ajándék. A majdnem egész éven át tartó tatarozási és rendezési munkálatok miatt a látogatók száma jelentéktelen volt. A vezető mellett CSIPKÉS KÁLMÁN múzeumi őr, okl. középiskolai rajztanár működött. Az intézetnek egy altisztja van.

10. *Sopron.* A Városi Könyvtár vezetője RADÓ ISTVÁN könyvtári tiszt. A törzsállomány 21.687 mű, amelyhez 3037 letétmű járul. Az évi gyarapodás 1013 mű, amiből 208 ajándék. Az olvasók 35.435 esetben 92.697 kötet könyvet használtak. Az olvasótermet 1298 egyén látogatta. A beiratkozott kölcsönző tagok száma 1346, akik összesen 4503 pengő olvasódíjat fizettek. Az olvasott művek 63.490%-a magyar, 36.510%-a német nyelvű volt. A vezetón kívül három ideiglenes alkalmazottból és egy altisztból állott a személyzet.

11. *Szeged.* A Somogyi Könyvtár és Városi Múzeum vezetője DR. CSALLÁNY DEZSŐ. Ami az épületet illeti, az év folyamán tovább folytak a korábban megkezdett tatarozások és kisebb átalakítások; az utóbbiak némi új helynyerés érdekében, főleg raktári célra, amiben a múzeum nagyon szűkölködik. Nyilvántartása túlságosan elaprózott; a múzeumban 72, a *könyvtárban* 23 különböző című nyilvántartó jegyzék, könyv, katalógus stb. van. Mindazáltal az ásatásból eredő anyag nagyrésze, a lapidárium s a természetrajzi csoport jelentékeny hányada leltározatlan. Sürgős volna a néprajzi és *könyvtári anyag* revíziója. A városi költségvetést, amelynek végösszege 33.788 pengő, 18.256 pengő személyi kiadás terheli. A törzsállomány a *Somogyi-Könyvtárban* kereken 129.000 darab (az évi gyarapodás 862 mű), a régiségértárban 43.982 (az évi gyarapodás 36), a néprajziban 4035 (az évi gyarapodás 119), a természetrajziban 60.734 (az évi gyarapodás 94); az egész intézet állománya 244.547. Ásatás Csengelén, Jánosszálláson, Deszk-Kiszomboron volt, összesen 41 napon, szép eredménnyel. A látogatók száma a múzeumban: 22.379. A *könyvtárban* a főiskolai hallgatók száma: 6649, a középiskolai tanulóké: 5887; ezeken kívül csak a tanárok, tanítók száma haladta meg az 1000-et. Az olvasott művek száma: 30.466. Az intézet

vezetőjén kívül két tudományos tisztviselő, három tiszteletdíjas, két kiegészítő személyzetbeli, öttagú szolgaszemélyzet látta el a tennivalókat állandóan (az évközi változásokat rövid ideig tartó szolgálatúakat nem számítva), az utóbbiakat is számítva összesen 15 tagú személyzet szolgálta az intézetet.

12. *Szekszárd.* A Tolnavármegyei Múzeum vezetője DR. CSALOG JÓZSEF múzeumőr. Az épületen, berendezésben számottevő változás nem történt; a raktárhiány megszüntetése 1939 folyamán várható, mihelyt a vármegyei levéltár a múzeumépületből kiköltözik. A múzeum őre szorgalmasan folytatta a gyűjtemény leltározását s az év folyamán 14.176 tárgyat írt leltárba. 400 tárgyat preparált s a kiállítás csoportjait kellő feliratokkal látta el. Régészeti gyűjtést, ásatást, ellenőrzést 15 esetben végzett, néprajzi gyűjtőúton 12 esetben volt. A törzsállomány. 28.013, az évi gyarapodás 905 darab. Az összes látogatók száma: 4673. A múzeumőrön kívül egy napibéres szolga van a múzeum szolgálatában.

13. *Székesfehérvár.* A Fejérmegyei és Székesfehérvári Múzeum vezetését az egyesület megbízásából DORMUTH ÁRPÁD gimn. tanár, tanker. tanulmányi felügyelő, a múzeumnak tíz év óta őre vette át. A város ünnepi esztendejében a múzeum építkezése és tatarozása teljesen befejeződött. A gyűjtemények nyilvántartási könyvei, katalógusai rendben vannak, leltározatlan anyag nincs. A múzeum összes bevétele 9040.50 P volt. Az állomány 56.675 darab; ebből a *könyvtárra* 22.694, a régiség-tárra 24.725, a néprajzira 1367, a természetrajzira 7112, a művészetre 777 darab esik. Az évi gyarapodás 1939 darab; ebből 514 darab esik a közép- és újkori régészeti történeti gyűjteményre, nagyrésztben a városi ásatásokból. Eredményes ásatás volt Baracska-Nagyhalompusztán, Csákberényben és a város területén. A korábbi háziiparok feltámasztása érdekében tett megyebeli kutatások során — amelyet a megye megbízásából LATABÁR KÁROLY iparművész végzett — figyelemreméltó népművészeti emlékek kerültek elő s jutottak részben a múzeum birtokába. Zenei és népszokásgyűjtés VOLLY ISTVÁN fővárosi tanár útján történt. A látogatók száma: 17.702. A vezetőkön kívül három tiszteletbeli múzeumőr és egy tb. múzeumi gyakornok dolgozott díjtalanul. A személyzetet egy altiszt egészíti ki.

14. *Szombathely.* A Vasvármegyei Múzeum igazgatója BR. MISKE KÁLMÁN, az ügyvezető igazgató-helyettes DR. PÁVEL ÁGOST gimnáziumi tanár, aki egyúttal a néprajzi tár és a *könyvtár* őre. A Vasvármegye és Szombathely város Kultúregyesülete tulajdonában lévő úgynevezett kultúrház-típusú épületben elhelyezett múzeum — az épület elhanyagoltsága miatt tovább halad a romlás útján. Hasznavehető raktárhelyiségek nincsenek, mert az alkalmas férőhelyeket az egyesület egy szoba-

festő, egy dobozkészítő iparosnak, továbbá a Vívó Clubnak adta bérbe. Az egyesület a gyűjtemények kellő fenntartásáról és gyarapításáról sem tud gondoskodni. A múzeum összes bevétele 4284'74 P, amiből azonban 3017'19 P (2469'35 + 547'84 P) a DR. PÁVEL által nagy odaadással szolgált *könyvtár* bevétele és DR. PÁVELnek az adománya. Külön ki kell emelnem, hogy a „vasvármegyei múzeum“ fenntartására a megye mindössze 480 pengőt áldoz. Ilyen anyagi lehetőségek között természetesen sem az épület tatarozásáról, sem a berendezés felújításáról, sem rendszeres és tervszerű gyarapításáról nem lehet szó, pedig a gyűjtemények kitűnő törzsállományának illő kiállítása és fejlesztése méltó volna az áldozatkészségre. A törzsállomány 67.229 drb; ebből a *könyvtáré* 28.976, a régiségtaré 23.236, a néprajzié 4452; a pangást eléggé jelzi az, hogy a régiségtár az év folyamán 7, a néprajzi 17 darabbal gyarapodott, a könyvtár is mindössze 324 kötettel, 56⁰/₁₀-kal kevesebbel, mint az előző évben. Az egyesületi gondolkozás színvonalára jellemző, hogy a *könyvtár* 2469 pengős saját bevételét nagyobb részt más természetű kiadásai fedezetére fordítja s magára a *könyvtári* beszerzésekre csupán 888 pengőt „áldoz“. A múzeum látogatóinak száma 3193; a *könyvtárból* kikölcsönzött művek száma 43.200 kötet volt. Az igazgatón és helyettesén kívül három tiszteletbeli ör szolgálta a múzeumot. Az intézet szomorú állapotának fellendítése érdekében tett iratváltásaim és személyes tárgyalásaim eddig nem jártak eredménnyel. Eredménytelenség esetén megfontolandónak vélem, hogy ne tegyek-e kezdeményező lépést az intézet közgyűjtemény jellegének megszüntetésére.

15. *Veszprém*. A Veszprémvármegyei Múzeum vezetője DR. NAGY LÁSZLÓ múzeumőr. A múzeum épületén kisebb átalakítások és tatarozások történtek 820'92 P értékben; gyarapodott a bútorzat és a raktári berendezés is. A néprajzi kiállítás átrendeződött. A gyűjteményekben leltározatlan anyag nincs. Az összes bevétel 5879'40 P volt. Az évi gyarapodás 1727 darab, amiből a *könyvtárra* 206 mű esik. Jelentősebb ásatás Várpalotán, régészeti gyűjtés Veszprémben és Balatonalmádiban történt. Néprajzi kutatás a megye 20 községében volt s egyebek között 901 darab fényképfelvételt eredményezett. Folyamatban van a gyűjtemények újraleltározása, katalogizálása. A múzeumot 5297-en látogatták. A *könyvtár* forgalma 6650 mű. A vezetőn kívül egy gyakornok, egy altiszt és három ideiglenes munkacrő látta el a teendőket.

Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központ.

A Közgyűjtemények Országos Főfelügyelőisége kebelében működő Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központ működéséről a következő adatok tájékoztatnak.

A) *A Bibliográfiai Központ Bibliográfiai osztályának* 1938. évi munkáját a Központi Címjegyzék folyamatos továbbfejlesztése töltötte ki.

1. Bibliográfiailag feldolgozta és kartonokra lemásolta köz-könyvtáraink 1938. évi cédulajelentéseit. (Feldolgozott 15.422 cédulabejelentést 20.941 darab kartonra.)

2. Beolvasztotta a Központi Címjegyzékbe a lemásolt kartonokat, valamint négy nagykönyvtár kartonbejelentéseit, úgymint

a) a budapesti Egyetemi Könyvtár 1938. évi gyarapodásáról 1938-ban készült karton-bejelentéseket (16.125 darab),

b) a budapesti Széchényi Könyvtár állományáról és gyarapodásáról 1938-ban készült karton-bejelentéseket (16.800 darab),

c) a budapesti Műegyetemi Könyvtár 1938. évi gyarapodásáról készült karton-bejelentéseket (1962 darab),

d) a pécsi Egyetemi Könyvtár állományáról és gyarapodásáról készült karton-bejelentéseket (13.639 darab).

Az összes kartongyarapodás tehát 69.467 darab.

B) *A Könyvtári Tudakozó*, rendeltetésének megfelelően ketős tevékenységet fejtett ki. Egyrészt felvilágosítást adott arra vonatkozólag, hogy valamely mű melyik belföldi vagy külföldi könyvtárban található, másrészt külföldi, valamint belföldi könyvtárakkal való kölcsönzést bonyolított le.

Az 1938. év forgalma a következő:

218 esetben fordultak a tudakozóhoz a mű hollétének megállapítása végett; 58 esetben külföldről, 160 esetben belföldről. A válasz 191 esetben eredményes volt (88%). Az érdeklődések száma az előző évhez képest (131) 66%-kal emelkedett.

A Könyvtári Tudakozó 1938-ban 939 beérkezett kölcsönzési igénylésre 824 kötetben 740 művet kölcsönzött ki az alább felsorolt külföldi, illetőleg belföldi könyvtáraktól. (A multévi forgalommal szemben 29%-os emelkedés.)

AMERIKA.

New York, New York Public Library 1

ANGLIA.

<i>Birkenhead</i> , Public Libraries	1
<i>Birmingham</i> , Central Public Libraries	3
<i>Bristol</i> , Central Public Libraries	1
<i>Edinburgh</i> , University Library	4
<i>Leicester</i> , University College	1
<i>Liverpool</i> , Librarian University of Liverpool	3
<i>London</i> , National Central Library	2
<i>Manchester</i> , Public Library	1

BELGIUM.

<i>Bruxelles</i> , Bibliothèque Royale de Belgique	10
--	----

CSEHSZLOVÁKIA.

<i>Praha</i> , Verejna a Univ. knihovna	3
---	---

ESZTORSZÁG.

<i>Tartu</i> , Ulikooli Raamatukogu	1
---	---

FRANCIAORSZÁG.

<i>Paris</i> , Bibliothèque de l'Université	7
---	---

HOLLANDIA.

<i>Amsterdam</i> , Bibliotheek der Universiteit	2
<i>S, Gravenhage</i> , Koninklyke Bibliotheek	1
<i>Leyden</i> , Biblioth. der Rijks-Univ	2
<i>Rotterdam</i> , Bibliothek der Gemeente	1
<i>Utrecht</i> , Bibliothek der Rijksuniversiteit	1

JUGOSZLÁVIA.

<i>Beograd</i> , Univ. Bibliothek	1
<i>Zagreb</i> , Univ. Bibliothek	1

LENGYELORSZÁG.

<i>Krakow</i> , Biblioteka Jagellonska	1
<i>Warszawa</i> , Biblioteka Uniwersytecka	3

OLASZORSZÁG.

<i>Napoli</i> , R. Biblioteca Nazionale Vittorio Emanuele III	1
<i>Pavia</i> , R. Biblioteca Univ. di Pavia	1
<i>Roma</i> , R. Biblioteca Nazionale Centrale V. E. II	2

ROMÁNIA.

<i>Cluj</i> , Bibl. Univ. Regele Ferdinand I	8
<i>Fribourg</i> , Bibliothèque Cantonale et Universitaire	1
<i>Geneve</i> , Bibliothèque Publique et Univ.	3
<i>St. Gallen</i> , Stadtbibliothek	4

NÉMETORSZÁG.

<i>Berlin</i> , Staatsbibliothek	477
<i>Berlin</i> , Deutsche Aertzebücherei	2
<i>Berlin</i> , Reichspostzentramt	2
<i>Beuron</i> , Klosterbibliothek	3
<i>Bonn</i> , Universitätsbibliothek	4
<i>Breslau</i> , Staats u. Universitätsbibliothek	2
<i>Darmstadt</i> , Landesbibliothek	1
<i>Göttingen</i> , Universitätsbibliothek	4
<i>Graz</i> , Universitätsbibliothek	7
<i>Halle</i> , Universitätsbibliothek	1
<i>Hamburg</i> , Staats u. Universitätsbibliothek	1
<i>Heidelberg</i> , Universitätsbibliothek	1
<i>Innsbruck</i> , Universitätsbibliothek	1
<i>Jena</i> , Universitätsbibliothek	4
<i>Kiel</i> , Schleswigholsteinische Landesbibliothek	1
<i>Kiel</i> , Universitätsbibliothek	2
<i>Leipzig</i> , Universitätsbibliothek	9
<i>Mainz</i> , Stadtbibliothek	2
<i>Marburg</i> , Universitätsbibliothek	1
<i>München</i> , Universitätsbibliothek	1
<i>München</i> , Bayerische Staatsbibliothek	5
<i>München</i> , Bayerische Staatsbibliothek Handschriftenabt	1
<i>Münster</i> , Universitätsbibliothek	1
<i>Obwalden</i> , Kantonbibliothek	1
<i>Stuttgart</i> , Württemberg. Landesbibliothek	1
<i>Tübingen</i> , Universitätsbibliothek	1
<i>Wien</i> , Bibliothek d. Israel. Kultusgemeinde	1
<i>Wien</i> , Collegium Hungaricum	1
<i>Wien</i> , Kriegsarchiv	2
<i>Wien</i> , Nationalbibliothek	32
<i>Wien</i> , Stadtbibliothek	1
<i>Wien</i> , Universitätsbibliothek	21

MAGYARORSZÁG.

<i>Budapest</i> , Egyetemi Könyvtár	75
<i>Budapest</i> , Aquincumi Múzeum	2
<i>Budapest</i> , Bonctan-, Szövettan- és Fejlődéstani Intézet	1

<i>Budapest</i> , Élettani Intézet	1
<i>Budapest</i> , Földtani Intézet	1
<i>Budapest</i> , Fővárosi Nyilvános Könyvtár	2
<i>Budapest</i> , Fővárosi Paedagógiai Könyvtár	2
<i>Budapest</i> , Iparművészeti Múzeum Könyvtára	8
<i>Budapest</i> , Közegészségügyi Intézet	2
<i>Budapest</i> , Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára	7
<i>Budapest</i> , Mezőgazd. Chem. Techn. Tanszék	3
<i>Budapest</i> , Műszaki és Gazdaságtud. Egy. Közp. Könyvtára	10
<i>Budapest</i> , Orsz. Term. tud. Múzeum Állattára	1
<i>Budapest</i> , Orvosegyesület Könyvtára	1
<i>Budapest</i> , Orvostud. Tanártestületi Könyvtár	39
<i>Budapest</i> , Országos Széchényi Könyvtár	20
<i>Budapest</i> , Magyar Országgyűlés Könyvtára	9
<i>Budapest</i> , Pest vármegye Levéltára	5
<i>Budapest</i> , Statisztikai Hivatal Nyilvános Könyvtára	4
<i>Budapest</i> , Természettudományi Társ. Könyvtára	2
<i>Budapest</i> , Törvényszéki Orvostani Intézet	1
<i>Pannonhalma</i> , Szent Benedek Rend Könyvtára	2
<i>Pécs</i> , Egyetemi Könyvtár	1
<i>Szeged</i> , Egyetemi Könyvtár	1

Külföldi és belföldi könyvtárakból vidékre továbbítatott 116 kötet.

Külföldre az alább felsorolt könyvtáraknak kölcsönzött a Tudakozó 10 esetben 67 kötet. (A múlt évi forgalommal szemben 400%-os emelkedés.)

CSEHSZLOVÁKIA.

<i>Praha</i> , Verejna a Univ. knihovna	2
---	---

DÁNIA.

<i>Kobenhavn</i> , Kongelige Bibliotek	3
--	---

LENGYELORSZÁG.

<i>Warszawa</i> , Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie	1
--	---

NÉMETORSZÁG.

<i>Berlin</i> , Staatsbibliothek	3
<i>Darmstadt</i> , Landesbibliothek	47
<i>München</i> , Bayerische Staatsbibliothek	9
<i>Wien</i> , Nationalbibliothek	1

SVÉDORSZÁG.

<i>Uppsala</i> , Univ. Bibliothek	1
---	---

C) A Központ Könyvforgami Osztálya egyrészt közvetítette Magyarországnak a brüsszeli egyezményekhez való csatlakozása alapján fennálló hivatalos és tudományos cserét, másrészt lebonyolította az állami támogatással megjelenő tudományos kiadványokkal létesített tudományos csereforgalmat.

A brüsszeli kiadványcsere kapcsán 1938-ban a Központ *külföldre* küldött: 79 ládában és 380 postacsomagban összesen 2000 magyar csereküldeményt; ennek ellenében *külföldről* kapott: 91 ládában és 27 postacsomagban összesen 5528 csereküldeményt, vagyis összesen 7528 csereküldeményt közvetített. Ez a forgalom a múltévvel szemben (7317 csereküldemény) 3% emelkedést jelent.

A *Bibliográfiai Központ* saját *külföldi cseréléseinek* száma az 1938. évben 229 volt, s így a múltévvel szemben (227) 2%os az emelkedés.

A *külföldről* kapott folyóiratanyag és hivatalos kiadványok mennyisége, mely 1938-ban 557 évfolyamot tett ki, az előző évi 543 évfolyammal szemben mintegy 2,7%-os emelkedést mutat. A *külföldről* kapott ezen kiadványokat a Központ könyvtárainak és közgyűjteményeinek ellátására fordította.

Külföldi cseréléseinknek és a *külföldi magyar intézeteknek* a Központ 1938-ban 2175 évfolyam magyar tudományos és hivatalos folyóiratot juttatott. Ez a forgalom a múltévvel (2162 évfolyam) egyenértékű forgalmat jelent.

Az év folyamán az Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központ által elintézett ügyiratok száma 1018 darab volt.

A magyar kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 15.482—1938. III. sz. rendelete alapján a Központ gyűjtést kezdett a közgyűjtemények között a felszabadult felvidéki könyvtárak számára, valamint közvetítette a magyar könyvkiadók által felajánlott könyvadományokat. A közgyűjtemények útján összegyűlt mintegy 3000 kötet könyv. 16 könyvkiadó könyvajándéka 349-féle mű volt 7347 kötetben. Az összegyűjtött könyvanyagból eddig a Központ postára adott 32 láda könyvet. Az akció még folyamatban van.

PASTEINER IVÁN.